

Trànsit, tràfic i tràfec

J. Leonardo Giménez

“Eixirem quan amaine el tràfic”, diu el meu amic Voro mirant des del finestral d’una cafeteria de vora carretera, en l’autovia Albacete-València, infestada de cotxes i de camions circulant. Com que és bastant primmirat per a tota classe de precisions, incloent les terminològiques, Lola, la seua dona, punxa com és, li diu: “Com saps que hi ha tràfic? Tu veus els traficants? Voret es veu pillat i rectifica: “Eixirem quan amaine el trànsit”. Eixa és una interferència empobridora, que està guanyant terreny a “trànsit”, que és el terme tradicional que hem usat en esta llengua per a definir la ‘circulació, moviment de persones, vehicles, per carrers i vies públiques, moviment d’embarcacions o d’avions, de ferrocarrils, etc.’, entre altres accepcions de sentit figurat. En valencià “tràfic” és ‘comerç, activitat desplegada en l’intercanvi de mercaderies entre països, poblacions o individus’. En castellà té eixe significat, en la primera accepció, però també el té referit a la circulació, sentit que ha anat imposant-se en la parla valenciana de les ciutats grans i degent jove; però, com que és un calc innecessari, cal recuperar i/o refermar l’ús de “trànsit” per a la circulació. El terme “tràfic”, a banda la interferència que causa, té mala nota, perquè s’associa sovint a accions il·legals i/o a pràctiques de corrupció, com ara tràfic de drogues, de blanques, d’esclaus o d’influències, però no necessàriament té connotacions negatives o immorals, perquè l’activitat comercial lícita també és tràfic. I l’organisme que s’encarrega d’ordenar la circulació de vehicles, de concedir els permisos per a circular i de posar-nos multes és la Direcció General de Trànsit, i no de Tràfic, en esta llengua.

Paregut morfològicament a este últim terme, tenim el de “tràfec”, que també implica moviment o acceleració, però d’un altre caire. Entre altres sentits, semblants entre si, fa referència l’acció o accions d’una persona que es mostra inquieta, que vol intervindre en tot, que no sap estar-se sense fer una cosa o altra: “El teu fill té molt de tràfec hui, no para!”; és també l’acció de trafegar o atrafegar, de moure o mudar coses d’un lloc a un altres, de vegades repetidament: “Els veïns estan tot el dia de tràfec, canviant mobles i fent soroll, no paren!”. Per tant, “trànsit” per a transitar; “tràfic” per a traficar i “tràfec” per a trafegar o atrafegar.